

KÖLTÉSZET NAPJA A SOMOGYI-KÖNYVTÁRBAN

„A költő feladata: példát mutasson mély emberségével és vegye észre a végtelens mindenségét” — írja Rákos Sándor Rövid meditáció című versében. Ezzel az ars poéticával indult április 10-én este a Somogyi-könyvtár olvasótermében a költők és versbarátok találkozója. Csernák Árpád, Kovács János és Szentpál Mónika előadóművészek Aprily Lajos, Benjámín László, Buda Ferenc, Csoóri Sándor, Horgas Béla, Ilyés Gyula, Kassák Lajos, Papp Lajos, Váci Mihály és Veress Miklós költészetét idézték meg a „Szép versek 1967” és az „Első ének” című antológiák nyomán. Ezután Fazekas István népművelési főelőadó, a költészet napi műsor összeállítója bemutatta a meghívott költőket: Buda Ferencet, Horgas Bélát, Rákos Sándort, Papp Lajost és Veress Miklóst. Rákos Sándor Hódmezővásárhelyről származott el a Nyírségbe, talán ő az, akit legkevésbé ismernek Szegeden. Őt kisebb verset olvasott fel. Kijáltásnyi csönd címmel megjelenő új kötetének darabjait. Buda Ferencet nemcsak a Fűvek példája című kötetéből ismerjük, jelenetek meg versei a Tiszatáj-ban is. Oratóriumszerű művének (Roham) első szövegét olvasta fel, s a ritmus és a zene a műfaj sajátosságait mutatja. Horgas Béla „Büvölő és bájoló” és „Gauguin” című verseit mutatta be.

Papp Lajos Pantomin-ja teljesen újszerű. „A versben a gondolat válik képpé, érzékiszerveinkkel érzékelhetővé. Most fordítva lesz” — mondta bevezetésekképpen. S valóban, a szavak idézték fel a mozdulatokat, s a beszéző mozdulatok a mondanivalót. Veress Miklós Nagykorúság, Mutatvány, Tövis és madár, Erdő a vadaknak című verseit mutatta be.

L. K.

FIATAL MŰVÉSZEK A PÓDIUMON

Az irodalom, a zene, a képző- és az előadóművészet lépett együtt pódiumra azon az esten, amit a Magyar Írók Szövetsége Dél-magyarországi Csoportja, a Lisz Ferenc Zeneművészeti Főiskola szegedi tagozata s a városi képzőművész kör rendezett az újszegedi November 7. Művelődési Otthonban. Akác László, Gulay István, Ördögh Szilveszter novelláit, Kassai Kelemen János, Petri Ferenc, Szepesi Attila és Veress Miklós költeményeit Agai Katalin, Konter László — egyben az est rendezője —, Molnár Judit és Szegvári Menyhért tolmácsolta. Főként a Szepesi-, Veress- és Petri-versek meg egy üdítő humorú kitaláló Akác-novella — Ót-órai tánc — tetszett a műsorból. A fiatal szegedi képzőművészeket László Anna, Veres Mihály és Zoltánffy István alkotásai képviselték. A fiatal művésztanár Veres szuggesztív erejű festményei különösen emlékezetesek. Paku János zongorás és Papp János hegedűjátéka tette teljessé az est programját.

A kezdeményezésnek örülünk, s annak is, hogy folytatása lesz; ezután minden tavaszon megrendezik Szegeden a fiatal művészek estjét.

S. M.

ÚJ SZOCIOGRÁFIAI SZOROZAT INDUL*

Csöndben és nagyobb hírvetés nélkül egy igen komoly irodalmi vállalkozás indult el ezekben a hetekben az írószövetségben és a Szépirodalmi Könyvkiadóban. Az idősebbek még emlékeznek rá, hogy a két világháború között az Athenaeum „Magyarország felfedezése” címmel könyvsorozatot indított. Ebből a sorozatból akkor mindössze két kötet jelent meg: Főváros „Viharsarok”-ja és Erdei Ferenc „Futóhomok”-ja. Az elsőt a rendőrség, a másodikat a kormány tiltotta be. Az új vállalkozás ezt a sorozatot látszik folytatni. Így van ez? — tesszük fel a kérdést Darvas Józsefnek, az írószövetség elnökének.

— Igen. Bár természetesen ez a vállalkozás, ha folytatja is a két világháború közötti kísérleteket, jellegében egészen más lesz. Abban az időben, az irodalmi szociográfia — hogy úgy mondjam — ellenzéki műfaj volt. Eszközeiben, valóság-látásában is az akart lenni. Ma egy sokkal tárgyilagosabb felmérés a cél.

— Eppen ezért vetődik fel sokunkban a kérdés: van-e a mi társadalmunkban létjogosultsága az irodalmi szociográfiának?

— Az elmúlt években többször is volt ez vitatéma. Voltak, akik tagadták, hogy van létjogosultsága a szociográfiai irodalomnak, illetve az irodalmi szociográfiának. Arra hivatkoztak, hogy annak idején, mint már mondtam, kimondottan ellenzéki műfaj volt. Nos, én azt hiszem, a vitát maga a valóság döntötte el. Tudnillik az elmúlt években egészen gazdag, színvonalas szociográfiai irodalom bontakozott ki.

Ez az a valóság, amely rációfól azokra, akik szerint nincs létjogosultsága ennek a műfajnak. Tehát komoly tanulságok alapján indult el a kezdeményezés, azzal a céllal, hogy az erőket összefogjuk, és új módon elevenítsük fel a régi sorozatot. Még egyszer hangsúlyozom: új módon, hiszen az egykori falukutató műveket elsősorban politikai szenvedélyek hatották át. A mai munkák jellemzője egy tárgyilagos elemző látásmód kell hogy legyen. A társadalmi összefüggéseknek egy pontos reális vizsgálata, ami természetesen megfogalmazásában is különbözni fog a régiektől.

— Hány író dolgozik majd a köteteken?

— Egyelőre 25 író kapcsolódott be a munkába. A neveket most mind nem akarom elsorolni, sokan is lennének, és még nem is végleges a névsor. Inkább csak jelzéseként mondanék néhány nevet. A régi nemzedékből, az úgynevezett falukutató nemzedékből részt vesz ebben a munkában Erdei Ferenc, Boldizsár Iván, Féja Géza, az úgynevezett középnemzedékből: Molnár Géza, Dobozi Imre és

* Elhangzott a Kossuth rádióban 1968. április 3-án.

Mocsár Gábor. Ez utóbbi például a szegedi olajmunkások élet- és munkakörülményeit ismerteti meg velünk. Az egész fiatalok közül Csoóri Sándor, Garai Gábor és Galgóczi Erzsébet nevét említeném. A sorozat a különböző írói vállalkozásokkal össze fogja adni Magyarország írói szociográfiái térképét. De ugyanakkor olyan vertikális témák is feldolgozásra kerülnek, mint például az ifjúság helyzete, a sokgyermekes családok élete és hasonlók.

— Az egész vállalkozást bizonyára az írószövetség irányítja?...

— Igen, de hathatósan támogatnak bennünket a párt- és az állami szervek is. És nemcsak politikai támogatást, hanem még anyagit is adnak hozzá, hiszen itt komoly kutatómunkáról lesz szó. Íróinknak olyan komoly nagy erővel kell majd megbirkóznunk és versenyezni kelniük, mint Illyés Gyula: Pusták népe, vagy Nagy Lajos: Kiskunhalom-ja és más, ma már klasszikusnak számító művek.

— Mit várnak a sorozat mostani szerzőitől?

— Elsősorban azt, hogy az igazat, illetve a valóságot írják, minden körülmények között. Még akkor is, ha ez nem mindig a leghízelgőbb. Másodsorban, hogy saját személyiségüket adják a kötetben, s hogy a különbözőségeken keresztül mégis teremtdjék a sorozatban egy belső szerves egység.

— Nem említhetnénk meg néhány témát és íróit?

— Biztosnak látszik, hogy Erdel Ferenc a város problémájával, Mocsár Gábor, mint már mondtam, az alföldi olaj-gáz kincs felfedezésével foglalkozik, Márkus István Szolnok megye vízgazdálkodásáról ír, Galgóczi Erzsébet a Győri Vagongyár életét, Sükösd Mihály pedig az ifjúság problémáját dolgozza fel.

— Mikorra várható az első kötetek megjelenése?

— Hazánk felszabadulásának 25-ik évfordulójára jelennek meg az első kötetek, de azt, hogy melyek lesznek ezek, most még nem tudnám megmondani. Egy azonban végleges. A kötetek a Szépirodalmi Könyvkiadó gondozásában jelennek meg, mi magunk is nagyon várjuk, milyen érdeklődést, visszhangot vált ki az új sorozat az írók és az érdeklődők körében.

UNGVÁR MÁRIA

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

SvanteK János — Kalocsa (de üzenhetjük többeknek is).

Kísérő sorok nélkül érkezett Öröm c. írásával nem tudjuk mi szándéka volt? Ha csak hangulatjelentés: rossz helyre küldte, ha „irodalom”. akkor a fogalmat becsüli alá. Kérjük, ne fárassza szerkesztőinket nehezen olvasható, célja tévesztett tintajegyzetekkel. Ha folyóiratunkat olvasni is szokta, becsülje meg önmagában is az olvasót.

Nem közölhető kéziratot küldtek: B. S. Makó, H. M. Jászberény, G. L. Hatvan, M. M. Székesfehérvár, S. G. M. Karcag.

ODA KELL FIGYELNI,

amikor egy komoly fórumon, komoly emberek, ha nem is a totalitás igényével, de mégis elemzően arról beszélnek: mit tettek eddig a hazai irodalmi fórumok a környező népi demokráciák magyar nyelvű irodalmának megismerése, értékelése, propagálása, közkinccsé tétele érdekében.

Mi is odafigyeltünk. Megtudtuk, hogy a Budapesten szerkesztett folyóiratoknál dolgozó kollégáink sokat tettek a fentiek érdekében — de még nem eleget...

Megtudtuk azonban azt is, hogy a vidéken szerkesztett folyóiratok ilyen irányú — és fővárosi kollégáit megelőző — rendszeres tevékenységére viszont mind ideig nem figyeltek oda. Ide sem, a Tiszatáj területére — pedig közelebb vagyunk kanyargó vasútainkkal is, mint az érintett magyar nyelvű irodalmi területek!

Szerencsére ezt ottani barátaink már régen észrevették.

Oda kell figyelni!

(A—Y)

EGY SZEGÉNY SORSÁRÓL

A Csongrád megyei Hírlap májusban kezdte meg Tóth Béla Olaszok a szegedi várban című regényének folytatásos közlését. Eszünkbe juttatja ez azt a szomorú kálváriát, amit ez a jó ifjúsági regény megtett az elmúlt években a kiadók hideg-rideg ügyintézésének folyosóin és lektori szobáiban. Minden tiszteletünk a Csongrád megyei Hírlapnak, hogy megjelenteti a regényt, de talán mégsem kellene csak itt megjelennie ennek a műnek, akkor, amikor bizony nem vagyunk elkényeztetve jó ifjúsági művekkel.